Развод и законна раздяла

Румъния

1 Какви са условията за получаване на развод?

Развод може да се получи по взаимно съгласие (по съдебна, административна или нотариална процедура). Без постигнато взаимно съгласие, развод може да се допусне от съда.

2 Какви са основанията за развод?

Според член 373 от Гражданския кодекс развод може да се получи в следните случаи:
по взаимно съгласие на съпрузите,
когато отношенията между съпрузите са сериозно влошени и вече не е възможно бракът да бъде продължен,
по искане на единия от съпрузите, след фактическа раздяла в продължение на най-малко две години,
по искане на съпруг, чието здравословно състояние изключва продължаването на брака.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Статутът на съпрузи се прекратява и всеки от разведените съпрузи може да сключи нов брак,
при прекратяване на брака с развод съпрузите могат да се договорят да запазят използваните по време на брака си имена. Ако не бъде постигнато споразумение, в надлежно обосновани случаи съдът може да разреши на съпрузите да запазят използваните по време на брака си имена. В отсъствието както на съгласие, така и на съдебно решение, всеки от бившите съпрузи си връща имената, които е използвал преди брака.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

В резултат на развода режимът на съпружеска имуществена общност се прекратява, считано от датата на завеждане на дело за развод. Всеки от съпрузите обаче или и двамата съвместно, ако разводът е по взаимно съгласие, може да поиска от съда, който разглежда производството за допускане на развод, да определи, че режимът на имуществена общност е прекратен, считано от датата на фактическата раздяла.
Когато режимът на съпружеска имуществена общност бъде прекратен с прекратяването на брака, бившите съпрузи остават съсобственици на съвместното имущество до определяне на съответните им дялове.
При прекратяването на съпружеската общност всеки от съпрузите получава своето собствено имущество, след което съвместното имущество се разделя и се изплащат съответните дългове. За тази цел делът от имуществото, който се пада на всеки съпруг, първоначално се определя въз основа на неговия принос за придобиване на съвместното имущество и изпълнение на съвместните задължения. Освен ако се докаже противното, се приема, че съпрузите имат еднакъв принос.
Без оглед на всяко задължение за издръжка между бившите съпрузи и предоставянето на обезщетение, съпругът, който не носи вина и е претърпял съществена загуба вследствие на прекратяването на брака, може да поиска от съпруга, който носи вината, да го обезщети. Семейният съд се произнася по това искане с решението за развод.
Правата на взаимно наследяване се губят след развода.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

След като бъде постановено решението за развод, семейният съд се произнася по договореностите между разведените родители и всички ненавършили пълнолетие деца. По правило след развода съпрузите носят съвместна **родителска отговорност по отношение на децата**.
Семейният съд определя **местоживеенето** на ненавършило пълнолетие дете в дома на родителя, с когото то обичайно живее, а родителят, който е разделен от детето, има право на лични отношения с него. Съдът установява **приноса** на всеки родител към разходите, свързани с отглеждането, образованието, обучението в училище и професионалното обучение на децата.
Семейният съд може да промени мерките, с които са уредени правата и задълженията на разведените родители по отношение на техните ненавършили пълнолетие деца, ако обстоятелствата се променят и това бъде поискано от някой от родителите или от друг член на семейството, детето, настойнически/попечителски орган, обществената институция за закрила на децата или прокурора.

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Всяко задължение за издръжка се прекратява между съпрузите в резултат на прекратяването на брака. Разведеният съпруг има право на издръжка, ако изпитва финансови затруднения вследствие на неработоспособност, възникнала преди или по време на брака или в срок до една година след неговото прекратяване (но само ако неработоспособността е причинена от обстоятелство, което е свързано с брака).
Съпругът, който е подал молба за помощ за издръжка, не може да иска и обезщетение. Когато разводът е допуснат единствено по вина на съпруга ответник, съпругът ищец може да получи обезщетение. Обезщетение може да бъде предоставено само ако бракът е продължил най-малко 20 години.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

В румънското право не съществува понятието „законна раздяла“, а само понятието „фактическа раздяла“ и съдебната делба на имуществото. Това е положение, което трябва да бъде доказано пред съда. Ако фактическата раздяла продължи най-малко две години, това е основание за допускане на развод по съдебен ред.

5 Какви са условията за законна раздяла?

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Бракът се унищожава поради нарушаване на някое от законовите изисквания по отношение на съгласието за сключване на брак. Бракът може да бъде унищожен единствено чрез съдебно решение. Унищожаването има последствия както за миналото, така и за бъдещето — счита се, че бракът изобщо не е сключван.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Нарушенията на законовите разпоредби по отношение на съгласието за сключване на брак, като посочените по-долу, представляват абсолютни основания за унищожаване на брака:

бракът е сключен без да е дадено съгласие,
бракът е сключен между лица от един и същи пол,
бракът е сключен от лице, което вече е женено/омъжено,
бракът е сключен между лица, които са роднини по пряка или по съребрена линия до четвърта степен включително,
бракът е сключен от слабоумно лице или лице, страдащо от психическо разстройство,
бракът е сключен без съгласието на бъдещите съпрузи или това съгласие не е дадено в съответствие с изискваната по закон процедура,
бракът е сключен от ненавършило пълнолетие лице под 16-годишна възраст,
бракът е сключен за цели, различни от създаването на семейство.
Относителните основания за унищожаването на брака са следните:
когато е сключен от 16-годишно непълнолетно лице въз основа на медицинско становище, без съгласието на родителите/родителя, който упражнява законно попечителство, или без разрешението на лицето, което упражнява родителските права,
когато е налице порок на брака, свързан със съгласието: грешка (по отношение на физическата самоличност на другия съпруг), измама или насилие,
когато е сключен от лице, което временно е изгубило умението да разбира и преценява,
когато бракът е сключен между осиновител и непълнолетно дете, на което той е попечител.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

До издаването на окончателно съдебно решение съпругът, който добросъвестно е сключил недействителен или нищожен брак, запазва положението си на съпруг в действителен брак и спрямо имуществените отношения между бившите съпрузи по аналогия се прилагат разпоредбите за допускане на развод.
Недействителността на брака няма последици за децата, които запазват положението си на деца, родени в брак. Що се отнася до правата и задълженията на родителите и децата един спрямо друг, разпоредбите за допускане на развод се прилагат по аналогия.
Съдебното решение за обявяване на брака за недействителен или за унищожаването му е противопоставимо на трети лица. Разпоредбите, свързани с формалните изисквания към режима на съпружеска имуществена общност, публичността на съгласието за сключване на брак и неговата непротивопоставимост, са съответно приложими.
Недействителността на брака е непротивопоставима на трето лице по отношение на сделка, сключена преди брака, с единия от съпрузите, освен ако са изпълнени предвидените в закона формални изисквания по отношение на иска за обявяване на недействителност или иска за унищожаване или третото лице по друг начин е знаело за основанията за недействителност на брака преди сключването на сделката.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способи за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Преди започването на производство в съда по избор може да се използва медиация. По време на производството съдебните органи са длъжни да уведомят страните за възможността и предимствата на използването на медиация.
Чрез медиация могат да бъдат уредени недоразумения между съпрузите относно упражняването на родителските права, установяването на местоживеенето на децата и приноса на родителите за издръжката на децата. Медиаторът гарантира, че резултатът от медиацията не противоречи на висшия интерес на детето, насърчава родителите да се съсредоточат преди всичко върху нуждите на детето и да поемат отговорност като родители, за да се гарантира, че фактическата раздяла или разводът няма да има отрицателно въздействие върху възпитанието и развитието на детето.
Постигнатото в хода на медиацията споразумение, съдържащо договореностите между страните по отношение на упражняването на родителските права, приноса на родителите за издръжката на децата и установяване на местоживеенето на децата, подлежи на одобрение от съда, който е длъжен да провери дали споразумението е в интерес на детето.
Ако съпрузите са съгласни с развода и нямат ненавършили пълнолетие деца, родени от брака, извън него или осиновени, длъжностното лице по гражданско състояние или нотариусът за мястото на сключване на брака или за последното регистрирано съвместно местоживеене на съпрузите може да обяви брака за прекратен по взаимно съгласие на съпрузите и да им издаде удостоверение за развода.
Развод по взаимно съгласие на съпрузите може да бъде допуснат от нотариус дори ако има ненавършили пълнолетие деца, родени от брака, извън брака или осиновени, ако съпрузите са постигнали съгласие по всички аспекти, свързани с имената, упражняване на родителската отговорност, установяване на местоживеенето на децата, режима на поддържане на лични отношения и определянето на приноса на родителите към разходите, свързани с отглеждането, образованието, обучението в училище и професионалното обучение на децата.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

По молбата за развод е компетентен **съдът от първа инстанция** (*judecătoria*).
Компетентен е съдът от първа инстанция по мястото, където се намира последното общо жилище на съпрузите. Ако съпрузите нямат общо жилище или ако никой от тях повече не живее в съдебния район, в който се е намирало последното им общо жилище, тогава молбата трябва да бъде подадена до компетентния съд по местоживеенето на ответника. Ако обаче ответникът няма местоживеене в Румъния и румънските съдилища имат международна компетентност, молбата трябва да се подаде до компетентния съд по мястото, където се намира жилището на ищеца. Ако нито ищецът, нито ответникът имат местоживеене в Румъния, страните могат да се договорят да подадат молбата за развод до всеки съд в Румъния. В отсъствието на такова съгласие молбата за развод трябва да бъде подадена до Съдът от първа инстанция на пети съдебен район в Букурещ.
Освен искането за започване на бракоразводно производство, молбата за развод трябва да съдържа имената на всички ненавършили пълнолетие деца. Към молбата трябва да бъде приложено удостоверението за брак, копия на удостоверенията за раждане на ненавършилите пълнолетие деца и, по целесъобразност, споразумението между съпрузите, което е постигнато чрез медиация.
Ако молбата за развод се основава на споразумение между страните, тя трябва да бъде подписана от двамата съпрузи или от съвместно упълномощен представител, на когото е предоставено заверено специално пълномощно. Ако упълномощеният представител е адвокат, той удостоверява подписите на съпрузите в съответствие със закона.
Страните трябва да се явят лично пред съдилищата от първа инстанция, освен ако единият от съпрузите изтърпява наказание лишаване от свобода, възпрепятстван е поради сериозно заболяване, поставен е под запрещение от съда, има местоживеене в чужбина или се намира в друго положение, което не му позволява да се яви лично. В такива случаи въпросното лице може да бъде представлявано от адвокат, упълномощен представител или, по целесъобразност, настойник или попечител (*curator*). Ако на заседанието на съда от първа инстанция се яви само ответникът, а ищецът отсъства без основателна причина, молбата се отхвърля като неоснователна.

Дори да не е поискано в молбата за развод, съдът, който разглежда производството за допускане на развод, постановява решение по отношение на упражняването на родителските права и отговорности, приноса на родителите към разходите за отглеждането и образованието на децата, местоживеенето на децата и правото на родителя на лични отношения с децата.
Молба за обявяване на брака за недействителен въз основа на абсолютни основания може да бъде подадена от всяка заинтересована страна.
Молбата за унищожаване на брака е лична по своя характер и няма последици за наследниците. Ако обаче молбата е подадена от единия от съпрузите, по нея в производството може да встъпи всеки от неговите наследници.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Правна помощ може да бъде получена в зависимост от изпълнението на условията, определени в Извънредно постановление на правителството № 51/2008 за правната помощ по граждански дела, с измененията и допълненията от Закон № 193/2008, с последващите изменения.
Правната помощ може да се предоставя — поотделно и кумулативно — под формата на адвокатски услуги, плащане на хонорара на вещото лице, на устен или писмен преводач, плащане на такса за съдебен изпълнител и под формата на освобождаване или отстъпка от плащането на съдебни такси, както и тяхното разсрочване или отсрочване.
Лицата отговарят на условията за получаване на пълна правна помощ, ако чистият им месечен среден доход на член от семейството е бил под 300 RON през последните два месеца преди подаването на молбата. Ако доходът е под 600 RON, делът на предоставената правна помощ е 50 %.
Правна помощ, пропорционална на нуждите на молителя, може да бъде предоставена и в други ситуации, в които сигурните или прогнозните разходи по производството биха могли да ограничат ефективния достъп до правосъдие, например вследствие на разликата между жизнения стандарт в държавата членка, в която живее ищецът, и този в Румъния.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Според новия Граждански процесуален кодекс срокът за обжалване на решение е 30 дни, считано от уведомяването за решението.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Приложимото законодателство относно признаването на решение за развод е Регламент (ЕО) № 2201/2003. Молбата трябва да бъде подадена до компетентния съд по постоянното местоживеене или местопребиваването на ответника в Румъния. Ако ответникът няма известно местоживеене, молбата трябва да бъде подадена до компетентния съд по постоянното местоживеене или местопребиваването на ищеца.

15 Към кой съд следва да се обърна, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Решението за признаване може да бъде обжалвано чрез подаването на молба до териториално компетентния апелативен съд или чрез подаването на жалба до Висшия касационен съд.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

За определяне на правото, което е приложимо за международни частноправни отношения, румънският съд прилага или *Регламент (ЕС) № 1259 /2010 на Съвета от 20 декември 2010 г. относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла*, или член 2597 и сл. от Гражданския кодекс.
Съпрузите могат да изберат правото на държавата по тяхното обичайно общо местоживеене или последното обичайно общо местоживеене (ако поне единият от тях живее там към датата на споразумението за избор на приложимо право), правото на държавата, на която единият от съпрузите е гражданин, правото на държавата, в която съпрузите са живели през последните три години, или румънското право.
Ако съпрузите не са направили избор, приложимото право е това на държавата, в която е обичайното им общо местоживеене или, ако такова няма, правото на държавата на последното обичайно общо местоживеене на съпрузите (ако обичайното местоживеене поне на единия от съпрузите все още е в тази държава към датата на подаване на молбата за развод). Когато единият от съпрузите няма обичайно местоживеене, тогава се прилага правото на държавата, на която и двамата са били граждани към датата на подаване на молбата за развод; или, когато съпрузите са с различно гражданство, правото на държавата, на която са имали общо гражданство (ако поне единият от тях все още е гражданин на тази държава към датата, на която е подадена молбата за развод). Във всички останали случаи приложимо е румънското право.

Тази уеб страница е част от „Вашата Европа“.
Ще се радваме да получим вашите коментари относно полезността на предоставената информация.

This webpage is part of an EU quality network

Последна актуализация: 31/05/2021
Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница.